

Pohádkový příběh s poučením o dluhové krizi

Právní pohled na dluh

Právo chápeme jako pravidla, soubor právních norem upravující jednání mezi osobami, které nějakým způsobem náleží sami sobě. Takovými osobami jsou v našem známém světě (lépe vyjádřeno slovanským slovem „mír“) jednotliví lidé, kteří nutně musí žít spolu a jednat dle nějakých pravidel. A osobou, která náleží sama sobě, a tedy není ani firma, škola, strana a vláda a ani tedy záhadný novodobý stát. Lidské osoby svou přirozeností tíhnou do života v obci, společenství přátel žijících ve ctnosti a s tím dnešní státy již nemají téměř nic společného.

Dluh z hlediska práva je prvkem obligace, závazku, která vznikl uzavřením smlouvy, kontraktu, o půjčce (*commodatum*) či zápůjčce (*mutuum*) mezi dvěma osobami. Dluh zakládá povinnost něco vykonat (*debitum*).

Ekonomický pohled na dluh

Ekonomie se zabývá zákony lidského jednání, jehož cílem je uspokojení dosud poznanych neuspokojených potřeb jednotlivých osob ve světě vzácných prostředků. Zájem o hledisko lidského jednání nazveme praxeologií a ekonomie je aplikaci praxeologie při zkoumání používání prostředků k dosažení cílů jednotlivců.

Pro pohled ekonomický předpokládáme principy ekonomie, tak jak jsou stručně shrnuty v mém článku „*Základní principy ekonomického myšlení*“. Potom dluh je nedokončené plnění smlouvy o směně budoucích statků za současné. Např. dnes potřebuji koupit nějaký statek, službu, např. lednici a nemám na něj. Nabídnu na trhu, že za současné statky, se kterými provedu směnu, nabídnu nějaké statky v budoucnu. Pokud najdu zájemce, věřitele, a uzavřeme smlouvou, pak oběma stranám vznikne závazek a stanu se dlužníkem dokud nesplním svou povinnost předat v budoucnu dohodnuté statky. Jak vidíme, koordinace jednajících jednotlivců není zkreslována. Věřitel nemůže poptávat zlatem – většinou nejlépe plnicí úlohu současného statku, které půjčil dlužníkovi a ceny statků vyjádřené v peněžní jednotce vyvolané současnou poptávkou věřitelů i dlužníků nemohou proto neustále růst tak jako dnes.

Směnné prostředky

Problém se zřejmě hlavně z psychologických důvodů komplikuje, když se současným statkem tohoto kontraktu stane statek se zvláštní funkcí. Jakmile se řekne slovo „peníze“, lidé zapomenou, že je to zvláštní statek, komodita, na kterou se také vztahuje zákon klesajícího mezního užítku. Touto speciální funkcí je to, že jej chceme získat hlavně pro nepřímou směnu k získání dalšího statku. A najednou lidé schopni si představit přímou směnu začnou fantazírovat o povaze peněz jako o bohatství a měřítku hodnot, které si představují jako něco, co nezáleží na konkrétním hodnocení konkrétního jednotlivce nějakého určitého statku pro dosažení nějakých cílů jednotlivce. A pokud se myšlení o této zvláštní směnné funkci statků ubírá cestou objektivního pojetí hodnoty, sejde s cesty, mine cíl, a tedy stane se hříchem a neštěstím, osudem smrti mnohých.

Lidé při svém jednání hledali vhodné prostředky pro směnné použití. O tom každý najde mnohé v literatuře a může zajít i do muzea peněz v Curychu.

Účel směnného prostředku klade na statek několik specifických vlastností. Na rozdíl od jiných statků není žádoucí, aby se měnila jeho celková zásoba, zásoba musí být poměrně malá, musí být stabilní, fyzikálně i chemicky musí být trvanlivý a být dobře dělitelný a tvarovaný. Hlubší analýza ukazuje, že musí být používán i pro jiné účely než směnné, aby bylo možno zjistit jeho kupní sílu i první den použití jako směnného prostředku. Tento princip o to, že je třeba jisté důvěry, ale platí obecně pro všechny vznikající lidské instituce. Dokud jim lidé nevěří, obtížně se uvádí do praxe.

Po dlouhých letech tápání lidé objevili, že nejlépe slouží jako peníze, směnný prostředek, některé kovy jako např. zlato a stříbro. Technické a jiné problémy při každodenním použití řešili různými způsoby, např. clearingem, aby nemuseli převážet velké množství kovu, či peněžními certifikáty a úschovou u skladníka.

Peníze a přechod rodové společnosti v otevřenou

A zde vzniká několik problémů. Vše již záleží na právním systému, jak odvážně lze řešit problémy s přepravou a úschovou. A také se peníze po rozpadu kmenového zřízení v čele s „otci“ ukázaly jako nejjednodušší prostředek pro nejmocnější muže se zbraněmi, různé „predátory“ a „ochránce“ pokojného obyvatelstva, které se živilo poctivě, leč hanebně v očích bojovníků. Např. stará řecká aristokracie se na pracující a obchodníky dívá s povýšením a toto pohrdání prací stále přetrvává u mnohých současných filozofů čerpajících podněty z odkazů antiky. Podobně bojovníci a kořističtí Gótové pohrdali svými bratry Gepidy jako línými nebo pomalými zemědělci. Jednoduše řečeno, lepší než odebírat obilí, slepice a krávy, které bojovník zrovna nepotřebuje a brzo se zkaží, umřou hladu či utečou, bylo chtít vzácné kovy či jiné, lépe směnitelné statky. Útok na povahu a právní postavení již tedy začalo v dávném šerověku, kdy vznikala instituce zvaná soukromé vlastnictví.

Mocní schopní ozbrojenci a projektoví manažeři poměrně velkých projektů postupně lidi svazovali různými břemeny, ale nejvíce jim dalo práce přesvědčit lid, že peníze jsou jen to, o čem oni, mocní, sami rozhodnou. Lidé stále nemohli uvěřit, že penězi není zlato a stříbro, či jakákoliv jiná komodita, ale nějaký symbol označený panovníkem z méně vzácného kousku běžnějšího kovu jako mědi, cínu a železa či dokonce papíru. Dnes to došlo tak daleko, že se mluví o pouhých symbolech v hlavách lidí a převedených do stavů elektronických prvků v počítačích. Jejich mluvčí je např. pan profesor filozofie Jan Sokol. Tomuto lidé stále nevěří, i když dnes jsou tak vychytralí, že mnozí říkají, že tomu věří. Ale nejde o slova ale o skutky. Stačilo by jen několik „experimentů“ a ukázalo by se, čemu skutečně věří. Ale to bychom odbočili od tématu podivné „dluhové“ krize. Tedy aby lidé se podvolili této lži, musí se vydávat zákony o měnách, o centrálních bankách a vydávat takzvaná zákonná platidla, jako peněžní certifikáty, jejichž výměna za komoditní skutečné peníze byla odložena do nekonečna. Jinými slovy, panovník si nechává všechny skutečné komoditní peníze a lidem vnucuje zákonná platidla a s těmi manipuluje tak, aby vždy získal majetek ovládaných. Lákavé je jejich množství zvětšovat a těmi novými realizovat takzvanou dobročinnost a tím získat nejen čest a uznání, ale majetek a moc ovládat mysl druhých. Dnes již asi žije málo holčiček, které by odvážně a dětsky prostě řekly, že císař je nahý.

Mocenská manipulace s penězi

Jak se vyrábí zákonná platidla je otázka temná, plná právního, legislativního i mocenského šarlatánství. Právní i morální povaha měnové politiky je tak zatemněna, aby budila zdání, že je to zákonné a pro blaho všech a tedy věcí politickou. Ale ve skutečnosti jde o věc nezákonnou, bezprávní, nespravedlivou a tedy protispolečenskou a apolitickou. Jde o delikt, kriminální čin kolosálních rozměrů.

Pomineme důležitou věc, že tato bezprávní manipulace s měnou způsobuje ve společnosti chybnou a neracionální koordinaci všech aktérů, protože zkresluje tržní cenové signály a tedy nejlepší známý spravedlivý a společenský způsob racionálního jednání v subjektivním světě lidí. Každý se domyslí, že vzniklý chaos miliardy jednotlivců vede k poklesu produkce, měně uspokojených dosud neuspokojených poznaných potřeb. Vyrábí se dle rozhodnutí několika jednotlivců u moci a nikoliv dle přání všech aktérů směnného procesu. Např. v oblasti zemědělství, zdravotnictví a energetiky to dnes vidíme celkem jasně. A pokud lidé mají ještě alespoň částečnou svobodu se k tomu vyjádřit nakupováním a nenakupováním statků, pak se to projeví opravnými a ozdravnými tendencemi, označující se chybně jako „hospodářská krize“, a škodolibě se v tisku poukazuje na systémový charakter svobodného jednání lidí nepáchající delikty. Mluví se o krizi „kapitalismu“ a o potřebě „nové cesty“. Zapomněli jsme na podobné pokusy našich předků?

Termín „dluhová krize“

Nyní se ale politici snaží problém s měnou zatemnit dalším slovním spojením: „dluhová krize“. Jaký je ale vztah mezi „hospodářskou“ krizí a „dluhovou“? Přesněji mezi měnovým podvodem a státním dluhem? Co si lze pod tímto slovním spojením představit? Pokud má někdo obrovský dluh, proč mu stále někdo půjčuje? Proč se nezvedají přirozeně odměny za půjčování, neboť by měl vzrůstat mezní užitek peněz ze zásoby určených pro nákup budoucích statků, tedy investování, ze strany věřitelů? Není to mnoho záhad najednou? Jak by se daly vysvětlit. Zde předkládáme jedno vysvětlení, které si činí nárok být obecné, konzistentní a logické. Svou pozornost obrátíme na netržní legislativní manipulaci se směnným statkem, na peníze.

Spojuje je jen cíl a podvodný způsob realizace, i vládní dluhy je novodobý vynález a podvod, který lidé předtím nepovažovali za normální jev jako dnes. To dokazuje např. buřič pan Swift ve své knize o Gulliverovi.

Pohádka o vládní dobročinnosti ve společnosti

Dejme tomu, že lidé jsou stále svobodní a mohou si sami vybírat směnné statky, peníze, pro své kontrakty. Asi by se používalo hlavně zlato, stříbro a další, trochu horší směnné prostředky jako šperky, umění, směnky atd. Skupina vládnoucích lidí se pro své poctivé cíle jako jsou např. pomáhat hladovým, vdovám a sirotkům, rozhodnou použít poctivých prostředků, kterých sami ale nemají dost.

Začnou si půjčovat zlato od soukromníků oproti cennému papíru. Samozřejmě za odměnu vyjádřenou nějakým množstvím zlata, které se po určité době zaplatí navíc při splátce jako úrok.

Co se stane? S ekonomického i právního hlediska je vše v pořádku. Soukromníci mají méně zlata a nemohou tedy tolik utrácet a investovat. To nyní může vláda. A ta poptává např. pšenici, obilí a chléb. Poptávka po zlatě vlády povede k poptávce některých služeb: pěstování obilí, mletí mouky a pečení chleba a další služby s tím související - výroba strojů a surovin pro tyto obory. Tyto služby se stanou méně dostupnými pro soukromníky. Zlato se opět směnnou vrací k soukromníkům.

Vláda má chléb, ale zlato již nikoliv. Soukromníci nyní mají zlato a ostatní dražší chleba, neboť byla po něm větší poptávka a vláda musela přeplácet své věřitele a ostatní soukromníky, aby alokovala dost prostředků pro dosažení svého jistě upřímného soucitného cíle. Nyní se ale objevuje problém. Vláda zlato nemá, chléb je sněden chudinou, ale věřitelé chtějí zlato a odměnu. Nastává krach mocné vlády. Ale se zlatem to nic v ekonomice neudělalo. Ani nezmizelo, ani nepřibýlo. Měnový systém stále dobře funguje.

Takhle by vládcí se sociálním cítěním u moci dlouho nevydrželi. Těžít zlato je také obtížné, zvyšuje poptávku po výrobních prostředcích a zároveň snižuje kupní sílu zlata a tedy i zisk. Ale věřitelé jsou přeci nenávidění všemi dlužníky. Co toho využít? Ale jak to udělat?

Odebrání zlata přímo od zemědělců, mlynářů a pekařů a jejich dodavatelů také není únosné. Cepy sedláků by se snesly na jejich nebohé ušlechtilé hlavy, dobrodinci by byli mlynáři přivazování k mlýnským kolům, či pekaři vhození do pecí. Mocní obrátí svou pozornost na skladníky zlata zvané bankéře. Samotní bankéři mají také mocné pokušení sáhnout na „nečinné“ cihly zlata ve svých skladech. Za to dostanou jen ubohou odměnu, dnes tolik nenáviděný, bankovní poplatek. Pokud je bez dovolení majitele půjčí dál, pak se zisky pohádkově zvětší.

Ale jak to dělat, aby zákazníci na nic nepřišli? Smlouva se zákazníkem zní, že se má o zlato starat jako pečlivý hospodář a mít ho kdykoliv k dispozici při předložení skladového lístku zvaného peněžní certifikát. Skladníci chvíli po zlatě šilhají a namluví se, že se přeci nic nestane, když provedou malý podvod a než zákazník přijde pro zlato, vrátí ho zpět a ještě pěkně vydělají.

Dle římského práva ale dodnes existuje sedm právních kvalifikací, proč se stane tímto smlouva o úschově neplatná. Opravdu, smlouva depositní není to samé co *commodatum* či *mutuum*. Ani odvážná smlouva aleatorní jako např. v loterii. Dokonce ji nelze ani splnit a i z tohoto důvodu jsou dnešní podivné moderní smlouvy o vkladech na běžném účtu neplatné.

Chytré zákazníkovi namluví, že nebude muset platit poplatek za úschovu, ale naopak mu přídá kousek zlata navíc, pokud si jej u něj uloží. Zákazníkovi se zatmí rozum, jakmile slyší, že by mu zlato „samo o sobě“ přineslo zisk, že by se „okotilo“, jak staří Řekové říkali úrokům (τόκος). Dnes se tak děje, když nějaký podvodník nabídne velké zhodnocení úspor.

Důsledky porušení smlouvy o úschově

Nyní už se děje nečestné bezpráví a to má své nevyhnutelné následky.

Lidé se chovají chybně ve všem jednání, kdy se rozhodují co dříve udělat a jak alokovat vzácné statky k dosažení svých cílů. Všichni aktéři měnového systému si myslí, že mají zlato. Ti co si uschovali, skladníci i jejich věřitelé. Zvětší se poptávka po skutečných statcích a tím roste jejich cena vyjádřená množstvím zlata.

Vždycky to nakonec praskne kvůli začínajícím problémům způsobeným chybným investováním, nedostatečným spořením a uměle zvýšenou spotřebou a skladníci musí utíkat doslovně jako o život, když si všichni přijdou se skladními lístky pro svá deposita.

I dnes by byl toto skutečný zátěžový test poctivého bankovníctví – všichni by si chtěli vybrat své vklady „najednou“. Když ale skladníci mají tak závratné zisky, kdy by odolal?

Aby toto fungovalo, musí skladníci peněz vyřešit několik problémů. Majitelé zlata a dalších peněz nesmí utíkat od nepoctivých defraudantů k poctivým skladníkům. Je třeba se koordinovat. Skutečně, bankovní domy se vždy rychle zvětšovaly a tvořily jakési kartely. Skladníci zlata byli vždy šibalové. Dalším problémem bylo, že po zlatě ve skladech začali pošilhávat vládci se zbraněmi v rukou, kteří si přáli činit dobro a krmit hladové i s jejich ubohými dítkami. A jelikož jak skladníci, tak ozbrojení dobrodějové byla elita mezi tehdejšími projektovými manažery a navzájem i zákazníci a dodavatelé různých služeb, tak se začalo objevovat řešení. Navíc mocní vládci měli trumf v rukávě, nejen zbraně, ale hlavně nenávisť dlužníků vůči věřitelům. Přece musí hájit své chráněnce před zlými věřiteli a zároveň se zbavit i vlastních.

Ozbrojenec tedy zákazníkovi skladníka poručí, že splatnost jejich skladních listů při požádání se ruší a nařizuje se nějaký termín a tím se splatnost prodlouží. Na trhu se cena takového cenného papíru diskontovat a to vládci nechtějí připustit a proto si prosadí monopol na výrobu peněz a přísná pravidla povinného používání zákonných platidel. Termín splatnosti bankovek je dnes v nekonečnu, diskontovaná hodnota je nulová a takový papír by dobrovolně opravdu nikdo nechtěl vlastnit. V bance vám za „Vaše“ „peníze“ dnes nedají nic. Kdo se nepodvolí, bude exemplárně potrestán i dle dnešních zákonů. Kdo se podvolí, má šanci, že tu a tam jeho dluhy zaplatí někdo jiný.

Dále ozbrojený dobrotivec se zavazuje, že bankovní kartel ochrání před poctivými skladníky zlata, kteří by vždy velmi rychle odhalili vratkost celého projektu. Dlouho trvalo, než tuto vychytralost a bezpráví v novověku prosadili vládnoucí lidé plně a vznikla zákonná platidla a centrální

banka, socialistický plánovací a koordinační prvek v měnovém systému. Do té doby lidi zatvrzele a odvážně kousali do mincí, zde je panovník či jiný padělatel neznehodnotil a zoufale schovávali před bernáky své zlato a stříbro.

Již nastalo mnoho krachů, zvláště když milovníci dobra válčili mezi sebou o chudinu a potřebovali peníze od svých milých bankéřů. Skladníci vydávali falešné „skladní lístky“, aniž by tam bylo zlato či jiné komoditní peníze. Např. rok 1848 je krásnou ukázkou takové politiky v dobách válečných. Pan Marx ve svém mládí dobře věděl, že k zavedení socialismu, neomezené vlády několika lidí nad ostatními, stačí znárodnit měnový systém. Kdo nevěří, necht' si přečte Komunistický manifest a může ocenit úsilí všech současných vlád na světě o věc socialismu, toho strašidla, které obchází již celý svět.

Filosofové placeni zákonným platidlem jsou horliví v obhajobě takového zločinu dle potávky zaměstnavatele a hlavně svou vlastní horlivostí a instinktem, aby nemuseli sloužit ostatním, a nechtějí se nechat jinými hodnotit na trhu své společenské zásluhy.

Neúčinnost současné „léčby“ tzv. dluhové krize

Vidíme tedy, že novináři množená „teorie“ dluhová krize je jen pokus odvrátit pozornost od legální skutečného zločinu. Smysl smluv mezi lidmi nemá smysl mezi legálními osobami jako je stát. Dluh u státu je jen označení pro velké přerozdělování bohatství od ovládaných k ovládajícím. Chléb nelze chudým takto darovat. Nelze dobrý skutek činit hanebnými a nemorálními prostředky. Následky pýchy zaměňovat dobro za zlo a naopak budou kruté a nemilosrdné. Neumíme si budoucí hrůzy ani představit až to znovu praskne.

Nikdo nemůže svou odpovědnost za lásku a milosrdenství, stejně tak i otázku statusu své osoby přenést na někoho jiného a zavírat oči před prostředky. Nikdo také neumí zvětšit množství statku jinak než výrobou, pouhé přerozdělování nepomůže. Účel nesvětí prostředky, jak se často tvrdí.